

**7-8 KASIM 2008 TARİHLERİNDE ALMANYA’NIN FRANKFURT ŞEHRİNDE
FRANKFURT ÜNİVERSİTESİ TARAFINDAN DÜZENLENEN
“AVRUPA’DA YARGI BAĞIMSIZLIĞI, YARGININ ÖZERK YÖNETİMİ VE ÖZ
SORUMLULUK MODELLERİ”
KONULU SEMPOZYUM HAKKINDA RAPOR**

7-8 Kasım 2008 tarihlerinde Frankfurt’ta yapılan, “Avrupa’da Yargı Bağımsızlığı ve Yargının Özerk Yönetimi ve Öz Sorumluluk Modelleri” konulu sempozyuma Avrupa Özgürlük ve Demokrasi için Yargıçlar Birliği (Magistrats Européens Pour La Démocratie et Les Libertés-MEDEL) Başkanı Vito Monetti’nin daveti üzerine YARSAV’ı temsilen YARSAV Yönetim Kurulunun 30.10.2008 tarih ve 71 sayılı kararı ile toplantıya katılmama karar verildi. Bu sempozyuma katılım amacıyla yapılan yazışmalar, Yönetim Kurulu üyelerimizden Önder Tekin ve Ahmet Taşyurt’un yardımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Almanya ile yapılan yazışmalar sırasında, benden ülkemiz adına ve ülkemizde bulunan yargının özerk yönetim kurumlarının tanıtımına ilişkin bir sunuş yapmam istendi. Sempozyuma beş gün kala gelen bu rica geri çevrilmemiş ve Sayın Ahmet Taşyurt’un önemli yardımlarıyla hazırlanan bir rapor e-mail aracılığı ile gönderilmiştir. Bu sempozyum için uçak bileti ve konaklama masrafları şahsımca karşılanmıştır.

7 Kasım 2008 günü sabah beş uçağı ile Ankara’dan İstanbul’a gittim. İstanbul’dan saat 8.30’da kalkan uçakla Frankfurt’a gittim. Frankfurt Havaalanından taksiyle, rezervasyonu Frankfurt Üniversitesi tarafından sağlanan otele vardığımda saat 11.45’di. Odama yerleşip, yol kıyafetlerimi değiştirdim ve otel rezervasyonu konusunda Frankfurt Üniversitesi ile iletişimi sağlayan emekli Alman Yargıç ve aynı zamanda MEDEL üyesi olan Bay Heinz Stötzel’in önceden kararlaştırdığımız gibi beni aramasını bekledim. Saat 12.45 gibi Bay Stötzel aradı ve Portekiz Başsavcısı Bay Cluny ile otelin restoranında birlikte öğle yemeği yemek üzere davet etti. Bay Cluny ile YARSAV’ın 5-6 Temmuz 2008 tarihlerinde Ankara Hakimevi’nde düzenlediğı “Kuvvetler Ayrılığı, Yargıda Örgütlenme Özgürlüğü” konulu Uluslararası Sempozyum’da tanışmıştık. Yemekte, Bay Stötzel e-maillerine bakma imkanı bulamadığı için hazırlamış olduğum raporu Sempozyumu organize eden Prof. Albrecht’e iletmekte geciktiğini söyledi. Biz yemek yerken gelen Roma Temyiz Mahkemesi Savcı Vekili Bay Giovanni Salvi ve MEDEL Başkan Vekili Eric Alt’ta bize katıldı.

Bay Salvi, ülkemize defalarca gelmiş ve pek çok şehrimizi gezmiş. Çorum çevresinde yer alan antik kent Hattuşaş’dan çok etkilenmiş ve benim Çorumlu olduğumu öğrenince sevindi. Saat 14.30’da Bay Salvi’nin kiraladığı otomobille sempozyumun düzenlendiğı Frankfurt Üniversitesi kampüsüne geldik. Burada Bay Stötzel, beni Sempozyumu düzenleyen Prof. Dr. Peter-Alexis Albrecht ile tanıştırdı. Prof. Albrecht, Türkiye’den de bir konuklarının, uzun bir yolculuğı göze alarak, aralarında bulunmasına çok memnun olduğunu söyledi .

Saat 15.00’de Sempozyum Prof. Albrecht’in açılış konuşmasıyla başladı.

Açılış konuşmasında, Prof. Albrecht, yargı erkinin güçlendirilmesi üzerine hukuk biliminin umutlarından söz etti ve yasamanın aşırı yasama faaliyeti içinde bulunarak yargı erkini işlevsizleştirdiğinin üzerinde durdu. Ayrıca Alman yargısının merkezileşmiş ayrı bir birim tarafından yönetilmesi ve doğrudan demokratik sorumluluğı üstlenmesinin yargı bağımsızlığı açısından önemli bir aşama olacağını vurguladı.

İkinci konuşmacı, Hamburg Senatörü Dr. Till Steffen’di. Senatör Steffen, yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi üzerine siyasal beklentilerden söz etti. Yargıcın demokratik olarak meşruluk kazanmış bir yargıçlar heyeti tarafından atanmasının yargıya yürütmenin müdahalesini engelleyeceği ve en iyilerin seçimini kolaylaştıracağı varsayımı üzerinde durdu. Etkinlik sorununun Yargı erki tarafından da kaçınılamaz bir sorun olduğuna, yargı

bağımsızlığının etkinlik sağlama uğruna aşınmasının, ancak yargının kendi kendini yönetimi ile önlenmesinin mümkün olabileceğini söyledi.

Üçüncü konuşmacı, Güney Almanya Gazetesi'nden Dr. Heribert Prantl idi. Yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi üzerine Alman Basınında çıkan haberler üzerine bir konuşma yaptı.

Dördüncü konuşmacı, Avrupa Özgürlük ve Demokrasi için Yargıçlar Birliği Başkan Vekili, Fransız yargıç Eric Alt'dı. Bay Alt, yargının özerk yönetim yapıları üzerine Avrupa Konseyinin girişimleri ve Avrupa'daki eğilimler üzerine bir konuşma yaptı. Bay Alt, konuşmasında, özerk bir yargıçlar heyetinin ve yargı sistemine karşı kamuoyunun güveninin yargı bağımsızlığının teminatı olduğu üzerinde durdu. Yargının etkinliği sorununun yasa ile düzenlenmesi gereğini vurguladı. Yargıçların disiplin yönünden kontrolünün güçler arasında konsensusla sağlanacağından söz etti. Yargının rüşvetle mücadelede başarısız olması halinin yargı bağımsızlığını tehdit ettiğini söyledi. Üzerinde durduğu bir başka husus "denge" idi. Bunu da, İspanyol sisteminde yargıçların baskısının olduğu, Fransız sisteminin ise aşırı muhafazakar olduğu şeklinde örnekleyerek bir özerk yönetim yapısının bu ikisi arasında dengelenmesi gereğinden söz etti.

Beşinci konuşmacı, Roma Temyiz Mahkemesi Savcı Vekili Bay Giovanni Salvi idi. Bay Salvi, özerk yönetim, anayasa hukuku ve İtalyan deneyimi üzerine bir konuşma yaptı. İtalyan yargı tarihi ve İtalyan Yargıçlar ve Savcılar Yüksek Kurulunun oluşumu üzerine açıklamalarda bulundu. İtalyan Yüksek Kurulunun, yasayla düzenlendiğini, demokratik yasamanın çoğunluğun yasaması anlamına gelmediği üzerinde durdu. Özerk bir yönetim için mali bağımsızlığın şart olduğunu vurguladı. Yargı sisteminin sorumluluğunun yargıçlar tarafından paylaşılması gerektiğini belirtti.

Altıncı konuşmacı, Gieben Üniversitesi'nden Prof. Dr. Thomas Grob'dı. Prof. Grob, alman bakış açısından anayasa hukuku ve yargının özerk yönetimi üzerine konuştu. Yargıçları yönetecek organın doğrudan yargıçlar tarafından seçilmesi gereğini vurguladı.

Yedinci konuşmacı, Alman Yargıçlar Birliği Başkanı ve Cumhuriyet Savcısı, Christoph Frank'di. Bay Frank Almanya için özerk bir yargı yönetimi modeli hakkında konuştu. Bu model hiyerarşi yerine demokratik seçim ilkesini öne çıkarıyordu.

7 Kasım tarihli gündem burada sona erdi ve akşam sempozyum katılanlarına kokteyl tarzı bir yemek verildi. Sempozyum boyunca sunulan yemeklerin hepsi ücretliydi, çay, kahve ikramı hariç. Bu yemekte, Prof. Albrecht, beni , Bilkent Üniversitesi'nde konuk profesör olarak da bulunmuş olan Prof. Manfred Weiss ile tanıştırdı. Prof. Weiss'in ülkemiz hakkında çok olumlu bir izlenimi vardı, bu da bana oldukça sıcak davranmasına yol açtı. Ülkemizde konuk olarak bulunmuş yabancı bir profesörün bu ilgisi beni ülkem adına gururlandırdı.

8 Kasım günü Sempozyum sabah 9'da başladı. Bu kez beş konuşma başlığı belirlenmişti ve konuşmacılar bu başlıklara ilişkin olarak sunum yaptı.

İlk başlık, mahkemelerin özerkliği ve hiyerarşik ve demokratik modellerdi. Bu konu üzerine konuşan ilk konuşmacı Prof. Dr. Manfred Weiss'di. İkinci konuşmacı, Barselona Temyiz Mahkemesi yargıç ve aynı zamanda, Avrupa Veri Koruma Gözetmeninin Yardımcısı olan Joaquin Bayo-Delgado idi. Bu konuda söz alan üçüncü konuşmacı, Wiesbaden İdare Mahkemesi yargıç Horst Hauser'di. Yargıçların doğrudan parlamento tarafından seçilip seçilemeyeceği üzerinde duruldu. Katılımcı modeller ve güçler ayrılığı ilkesi çerçevesinde konu genişletildi.

İkinci başlık, özerk bir yargı yönetimi sisteminin kişisel ve yapısal koşulları, seçim ve ilk atama, değerlendirme, terfi ve yargıçların rolü idi. Bu konu üzerine Roma Temyiz Mahkemesi Savcı Vekili Bay Giovanni Salvi, Lübeck Mahkemesi Başkan Vekili Carsten Löbber ve Braunschweig Temyiz Mahkemesi Başkanı Edgar İsermann konuştu. Konuşmacılar, yargılama faaliyetine değer biçmek söz konusu olduğunda , kimin iyi kimin kötü yargıç olduğuna kim tarafından karar verileceği sorusunun yanı sıra bu konuda hangi

kriterlerin temel alınacağı, bu kriterlerin objektif mi, sübjektif mi olduğuna nasıl ve kim tarafından karar verileceği sorularının yanıtlanması gerektiği, Adalet Bakanının (Almanya örneğinde) otoritesinin sorgulanması gerektiği, yargıçların sıradan memurlar gibi terfi ettirilmesinin ve terfi için kavga etmelerine yol açılmasının yargı bağımsızlığına zarar vereceği, yargıçların terfisi konusunda kontrolün tamamen yargı erkine bırakılması gerektiğinden söz ettiler. Yargılamanın niteliğini, yargı teminatının niteliğinin belirlediğine dikkat çektiler.

Üçüncü başlık, bir özerk yönetim yargı sistemi içinde Cumhuriyet Savcısının(kamu savcısı)rolü idi. Bu konuda söz alan konuşmacılar, Portekiz Başsavcısı Antonio Cluny, Frankfurt Başsavcısı Klaus Pförtner, Federal Savcı olarak görev yapan Gerhard Altvater'di.Konuşmacılar, Cumhuriyet Savcılarının kanunlarının koruyucusu olduğundan, yargı bağımsızlığının, soruşturma yapmak için yürütme erkinden insan gücü olarak yardım almaya ihtiyaç duyan savcılar üzerindeki yasama ve yürütme organının baskısının kaldırılmasına bağlı olduğundan söz ettiler.

Saat 14.00'da verilen yemekte sandviç ve sosis sunuldu ve yemek arasının bitimine yakın Prof. Weiss beni Eski Alman Anayasa Mahkemesi Başkanı Prof. Jutta Limbach'la tanıştırdı. Prof. Limbach, bu sempozyum için çok uzun bir yolculuğu göze alarak Frankfurt'a gelmiş olmamdan çok etkilendi.

Saat 14.00'da verilen bir saatlik yemek arasından sonra, yargı etiği modelleri üzerine **dördüncü başlık** ile sempozyum devam etti. Bu konuda söz alan konuşmacılar, Bolyai Üniversitesi'nden(Romanya) Prof. Dr. İon Copoeru, Hamburg Finans Mahkemesi yargıç Elisabeth Kreth ve Asliye Mahkemesi Baş Yargıç olarak görev yapan Dr. Ulrich Baltzer'di.Konuşmacılar, yargı etiği alanında yargıcın kamuoyu gözündeki imajına dikkat çektiler Mesleki etik terimler bağlamında iç bağımsızlığın kişisel olarak her yargıcın ayrılmaz bir parçası olduğundan söz ederek yargı kalitesi açısından etik kodların yeniden değerlendirilmesinden, yargı etiğinin gerçekten yargı bağımsızlığının bir göstergesi olduğuna vurgu yaptılar.

Son konuşma konusu, yargı bağımsızlığını korumak için Avrupa'da yürütülen faaliyetlerdi. Bu konuda söz alanlar ise, Yargı için Avrupa Bilişim Konseyleri Başkanı Lord Justice Sir John Thomas ve Avrupa İstişari Yargıçlar Konseyi Başkan Vekili Orlando Afonso idi. Bay Afonso'nun konuşmasının bizim için önemli olduğunu düşündüğümünden bu konuda biraz daha ayrıntıya inmek istiyorum. Bay Afonso, her toplumun anayasasının ana kuralları ve ilkelerinin tamamının uygulanabilmesi için gereksinildiğinden, yargı bağımsızlığı ve özerkliğinin değerli olduğuna vurgu yaparak konuşmasına başladı.Bağımsızlık kavramının siyasi olarak tarafsız olmadığından, güncel sosyo politik uygulamaya göre farklılaşabileceğinden söz etti. Sözlerine, adaletin, dünya siyaseti ve ekonomisi içinde yasalara uygun veya marjinal olarak yerleşmiş grup ve insanları rahatsız etmeye başladığında, demokrasiye karşı bir tehdit olarak da algılanmaya başladığı ile devam etti. Günümüzde de "Yargıçların Devleti" suçlamasının Yeni ve Eski Dünyada geçerli olmaya devam ettiğine, ancak ilk anlamının değiştiğine dikkat çekti. Yargıçların Amerika'da kararları ile anayasal özgürlüklerin koruyucusu olduğunu, Avrupa'da ise son on yıllar boyunca en sık uyuşmazlığın yargı sistemi ile siyasal güç arasında ortaya çıktığından söz etti. İlk bakışta yargıda kriz baskısının dakik bir adalet uygulaması için etkili olan yasal ve lojistik insan kaynağı yokluğunun sebebiyet verdiği gecikmeler nedeniyle oluştuğundan söz etti. Bay Afonso, sözlerine, yargı tarafından teminat altına alınan hakların siyasi görüş ve sosyal fayda değerlendirmesinden bağımsız olamayacağı, yasanın yorumunun saf ve tarafsız olmadığı, daima kimsenin kaçamayacağı bir değer yargısından kaynaklandığı, ancak bu durumda bile bir haksızlığın, ancak daha büyük bir haksızlığı önlemek için gerekliyse hoş görülebilir olduğunu belirterek devam etti. Bay Afonso konuşması sırasında, yargıç adaylarının ve

yargıçların eğitiminin de önemli olduğunu belirtti ve bu konudaki projeler için Avrupa Birliği'nin maddi destek sağladığından söz etti.

Sempozyum, Almanya Eski Anayasa Mahkemesi Başkanı Prof. Dr. Jutta Limbach'ın konuşması ile sona erdi. Ne yazık ki, Prof. Limbach konuşurken çeviri cihazımın şarjı bittiği için tek kelimesini bile anlamadım ancak gözlediğim kadarıyla Prof. Limbach'ın konuşmasının, dinleyiciler tarafından ilgiyle dinlendiği açıktı.

Akşam ise, Bay Heinz Stötzel ,eski tarz bir Alman restoranına akşam yemeği için davet etmişti. Bu yemeğe, benim dışımda Medel Başkan Vekili Eric Alt, Roma Temyiz Mahkemesi Savcı Vekili Giovanni Salvi, Sir Lord Justice John Thomas ve Orlando Afonso, Alman yargıç Dr. Sabine Stuth , Portekiz Başsavcısı Antonio Cluny ve adını hatırlayamadığım bir alman yargıç daha katıldı. Davetlilerin sınırlı sayıda olmasından bu yemeğin özel bir toplantı olduğu anlaşılıyordu ve YARSAV'ı temsilen bu yemeğe katılmış olmaktan onur duydum.Yemekte akordeon müziği eşliğinde geleneksel bir alman yemeği olan kaz kızartması ikram edildi. Yemek parasını herkes kendisi ödedi.

Yemek bittikten sonra, uzak olmasına karşın otele hep beraber yürüyerek döndük. Yürüyüşümüz sırasında Frankfurt'un eski mahallelerinden, alışveriş merkezlerine, pek çok farklı yerden geçtik. Bir ara Sir Thomas ile karşıdan karşıya geçerken ezilme tehlikesi atlattık. Sir Thomas hızla uzaklaşan arabanın arkasından kendini tutamayıp "uçmuyorsun" diye bağırды. Ben de Alman şoförlerin bize karşı saygılı olacaklarını umduğumu söyledim. Sir Thomas, asla böyle düşünmemem konusunda beni uyardı. Böylece, gece ondan sonra alman sürücülerin trafik kurallarını ihlal edebileceklerini öğrenmiş oldum.

9 Kasım Pazar sabahı, Frankfurt'a giderken yaptığım yolculuğu bu kez tersinden yaparak önce İstanbul'a sonra da akşam sekiz gibi Ankara'ya geldim.

Son olarak Avrupa ülkelerinde yargı özerkliği ve özerk yargı yönetimi ve Alman modeli hakkında ancak birkaç yılda edinebileceğim bilgiyi iki kısa günde öğrenmeme olanak tanıyan YARSAV'a ve beni bu toplantıya YARSAV adına davet eden MEDEL Başkanı Bay Vito Monetti'ye teşekkür etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

Fusun Erkin